

Michal Schmidt, foto: archiv Michala Schmidta

Zámecké hudební menu v Náměšti nad Oslavou

Festivally jako WOMAD v Anglii, Rudolstadt v Německu či Folkové prázdniny na Moravě patří žánrovou nabídkou do jedné rozvětvené rodiny, i když se rozpočtem a velikostí liší. **MICHAL SCHMIDT** (* 1960), programový ředitel Folkových prázdnin, budoval identitu svého festivalu čtvrt století.

TEXT: PETR DORŮŽKA, FOTO: KAMILA BERNDORFFOVÁ

Získat renomé na platformě relativně malého festivalu, jakým jsou Folkové prázdniny, vyžaduje dlouhodobou vizi. V prvních ročních se Folkové prázdniny zaměřovaly na písničkáře s kytarou, světový trend inspirovaný Bobem Dylanem, který u nás v době totality získal punc protestního, undergroundového hnutí. V následujících dekádách začaly zafixované žánrové hranice mizet, někteří folkaři s kytarou se dokonce propojovali s lidovými muzikami s cimbálem. Koncept zvaný world music sjednotil pramínky různorodých lokálních tradic na jedné společné platformě. Termíny „folk“ či „world“ se elegantně mísí s tradičními žánry jako flamenco, blues či keltská hudba. Světové špičky těchto vyhraněných žánrů u nás byly dosud neznámé a program Folkových prázdnin sehrál objevitelskou roli. Festival probíhá v zámeckém areálu v Náměšti nad Oslavou uprostřed léta, na přelomu července a srpna. Program trvá plných 8 dní, od soboty do soboty, večerní koncerty doplňuje pestrý výběr denních workshopů a kurzů zasahujících i do nehudbních disciplín.

Jaká je historie festivalu? A čím se v počátcích Folkové prázdniny odlišovaly od žánrově spřízněných akcí jako Porta či Zahrada?

Festival proběhl poprvé roku 1986, založili jej manželé Ivana a Mirek Polanští z třebečského kulturního klubu. Původně to byl soupeřník telčského festivalu stejného názvu, později přejmenovaného na Prázdniny v Telči. Zaměření na „písničkářskou“ scénu oba festivaly odlišovalo od Porty či Zahrady.

V počátečních letech u nás účinkovali například Slávek Janoušek, Jaroslav Samson Lenk, Petr Rímský, Karel Plíhal.

Jakým způsobem jsi do festivalového týmu vstoupil?

Manželé Polanští byli kamarádi mé první manželky Drahý, která z Náměště pocházela. Nejprve jsme byli hosty, konzultanty. Navíc jsem od roku 1982 připravoval písničkářské koncerty a festivaly v Brně a řadu folkařů jsem osobně znal.

Festival moderoval a program spoluvytvářel Pavel Kopřiva, houslista, vydavatel a hudební manažer. Od roku 1993 do roku 1998 se podíl mé dramaturgie zvyšoval a od roku 1998 jsem programovým ředitelem.

Od začátku jsi chtěl festival otevřít směrem k world music?

Nejen k world music, také k jazzu, alternativě a řadě dalších žánrů. A také se otevřít do světa, při dodržování konceptu, záměru v dramaturgii. Často jsem konkrétní festivalový den připravoval s některým ze spřátelených muzikantů, nejvíce s Jiřím Pavlicou, ale také s Ivou Bittovou či Michalem Němcem. Nechtěl jsem, aby byl festival pouze přehlídkou kvalitních kapel, dle mého je důležitá i stavba programu.

Měl jsi v téhle orientaci nějaký formativní zážitek?

Bylo jich několik. Objevení Sušilovy sbírky, mnoholeté návštěvy Horňáckých slavností, poslechové pořady Jiřího Černého.

Dílňa s básníkem Radkem Malým – Folkové prázdniny 2022

Justin Adams – Folkové prázdniny 2022

Susana Baca – Folkové prázdniny 2022

Loutkové divadlo – Folkové prázdniny 2022

Pro české publikum je zásadním referenčním bodem festival v Rudolstadt, poblíž Jeny. Koná se pouze dvě a půl hodiny od českých hranic, a přitom je významem srovnatelný s britským Womadem.

Jezdím tam od roku 1998, Rudolstadt je pro mě zjevením a trvalou inspirací.

Zažil jsi v Náměšti nějakou odezvu, která potvrdila, že jdeš správným směrem?

To byly okamžiky, kdy jsem v programu vytrval na svém, přestože jsem jistou část posluchačů ztratil.

Ztratil jsi „puristy“, konzervativní část publika?

Ubylo posluchačů, kteří jezdili na stále stejné české folkové kapely. Ale současně začali přijíždět ti, kteří hledali něco nového. Nové posluchače bavila, stejně jako mě, hudba nová, nepoznaná, úžasná, jakou jste u nás ještě neslyšeli.

Příklad?

Joik z Finska, s Wimmem Saarim. Někteří jej nestrávili, ale pro řadu lidí to bylo otevření nového zdroje. Objev, jemuž je třeba naslouchat.

Pokud se ale hodně vzdálíš mainstreamu, neztratíš i ty věrné posluchače?

Folkové prázdniny jsou spíše komorní festival, cca 500 lidí na koncertě, kteří

dokážou zaplnit náměšťský zámecký park. Nemainstreamová dramaturgie tedy reguluje velikost publika, jezdí k nám jen ti vnímaví. Festivalový program berou jako celek, většinu jmen neznají, ale našemu výběru plně důvěřují a těší se na nové objevy.

Chodí také děti rodičů, kteří festival sledovali o generaci dříve? Ptám se, protože jsem to zažil v Rudolstadt. Česká parta 20letých tam zpívala na ulici Zuzanu Navarovou a přiznali se, že poprvé byli v Rudolstadt jako děti s rodiči.

Máme to stejně, většinu návštěvníků festivalu tvoří rodiny, generace se střídají.

Vedeš malý festival s limitovaným rozpočtem. Máš tedy nějaký trik na účinkující, aby slevili na honoráři, s tím, že nabídneš prostředí a podmínky, které jinde nemají?

Triků je několik, ten hlavní jsou „pracovní dny“. Od pondělí do čtvrtka jsou kapely na turné přeje jen méně vytížené a levnější než o víkendech, kdy je přelácejí velké festivaly. Druhým trikem jsou muzikanty vedené dílny, ti tak na festivalu stráví až 4 dny. A třetí trik jsou reference. Festival Folk Holidays je za ta léta dobře zapsán u mnoha muzikantů a agentur a ti to posílají dále.

Například?

Koncertovala u nás řada velikánů angloamerického folku: Sam Lee, Eliza Carthy, Martin Carthy, Tim Eriksen, Glen Hansard. Jejich příznivé reference nám otevřely dveře k dalším osobnostem.

Na opačné straně rakousko-moravské hranice, v Kremži, probíhá ve stejném termínu žánrově spřízněný festival Glatt und Verkehr. Do jaké míry spolupracujete?

Dlouho jsme o sobě nevěděli. Navíc v průběhu festivalu nikdo z nás nemá čas ani myšlenky na návštěvu u sousedů. Navzájem jsme se objevili vlastně náhodou. S dřívějším programovým ředitelem Joem Aichingerem nás pojilo přátelství a mnoho vzájemných inspirací. A teď spolupracujeme s Albertem Hospem, současným ředitelem. Vyměňujeme si nápady, navrhujeme koncertní návaznosti, řešíme společné logistické záležitosti. Mimochodem, loňská skvostná peruánská zpěvačka Susana Baca, která zahajovala Folkovky, to byla Albertova zásluha.

Kvůli inflaci trpí především kultura. Nebojíš se, že se problém promítne do grantů, na nichž závisí život nekomerčních festivalů?

Obávám se, že ano. Kvalitativní úroveň festivalu odpovídá rozpočet. Ekonomický tlak nás může dostat do velmi

těžké situace. Je třeba bojovat a vydržet. Úsporu nehledat ve výběru muzikantů, tím by festival ztratil své kouzlo.

Součástí festivalu je mezinárodní hudební kolokvium s světovou účastí. Do jaké míry přináší obohacení?

Dokážu si představit existenci kolokvia i bez festivalu, což jsme si vyzkoušeli v době koronaviru. Rád využívám přítomnosti skvělých žurnalistů a muzikologů a vymyslím, jak je zařadit do doprovodného programu festivalu. A naopak účinkující festivalu kolokvium navštěvují a s některými z nich tam diskutujeme.

Akce jako tvůj festival stojí na křehkých mezilidských vztazích. Vybavuji si fotku, jak starosta Rudolstadtu jede po městě na kole. Z obrázku číší neformálnost, důvěra, spiklenecké pouto. Hned mi bylo jasné, že bez takových lidí by festival v Rudolstadt nebyl možný. Jak to funguje v Náměšti?

Stejně. Folkovky stojí na vztazích, práci a sounáležitosti. Bývalý i současný starosta Náměště jsou mnoho let součástí našeho týmu. V tom spojení a společném nadšení figuruje asi stovka lidí. Část je jich z Náměště či okolí, další jsou z různých koutů republiky.

Jak moc za hudbou cestuješ na mezinárodní showcasové

přehlídky, jako je WOMEX, tedy World Music Expo?

Vedle Womexu a Rudolstadtu patří k mým oblíbeným Celtic Connections ve Skotsku, Babel Med v Marseille a Folk-Baltica na pomezí Německa a Dánska. Na posledním Womexu v Lisabonu se mi nejvíce líbilo Duo Ruut a Dani Larkin. Obávám se, že je v roce 2023 nestíháme – mám ale připravené jiné výborné muzikanty.

Duo Ruut je ženská dvojice z Estonska a Dani Larkin je písničkářka z Irsku. Pod křehkým a jemným pletivem ženských hlasů se ale v náznu skrývají hlubší hudební poselství. Není to vlastně jedna z priorit Folkových prázdnin?

Rozhodně ano, pro mě je to prioritou zásadní. Navíc každý náš ročník má téma, které charakterizuje program. Třeba odvaha, houževnatost, poezie, Vysočina, obřady a rituály, radosti a smutky, bariéry, láska, duše, mosty.

Jaký jsi měl z vlastního výběru účinkujících nejsilnější zážitek? Bylo jich hodně. Například americká experimentální indie kapela Cloud Cult. Podařilo se mi je přesvědčit, aby k nám přijeli na jediný evropský koncert. Když zkusili v budově renesanční radnice, já pod okny slyšel ty písničky, které jsem tak důvěrně znal z jejich nahrávek.

Vedle světových akcí jako WOMEX či Babel Med se teď v Česku množí lokální showcasové festivaly, směřované právě na programové ředitele festivalů či klubů. Jejich důležitost vyplývá z faktu, jak zavádějící může být výběr účinkujících jen podle nahrávky, a že jediné objektivní vodítko je vidět kapelu na scéně v reálné interakci s publikem. Jaká kritéria při výběru máš ty?

Musím se přiznat, že u mě nezáleží tolik na tom, zda mě více osloví nahrávka, video z koncertu nebo zažitý koncert. Zásadní je pro mě slovy nepopsatelný zážitek, určitý druh „uhrnutí“. Často i po krátkém poslechu – a pak se nemohu odtrhnout.

Letošní ročník Folkových prázdnin proběhne od 22. července do 29. července, program byl postupně odtajňován. Vystoupí Quinteto Astor Piazzolla, Mirek Kemel & hosté, Brushy One String, Woven Sounds, Jiří Pavlica & Hradišťan, Robert Křesťan & Druhá tráva, Karel Plíhal, Lilium Liste, Kurbasy, Liam Ó Maonlaí & Kateřina García, Rachele Andrioli, Congo Cowboys, VRi, Lady Maisery, Ana Carla Maza, Brighde Chaimbeul, Ross Ainslie and Steven Byrnes, Daoirí Farrell Trio, Helsinki-Cotonou Ensemble. Podrobnosti najdete na www.folkove-prazdniny.cz.